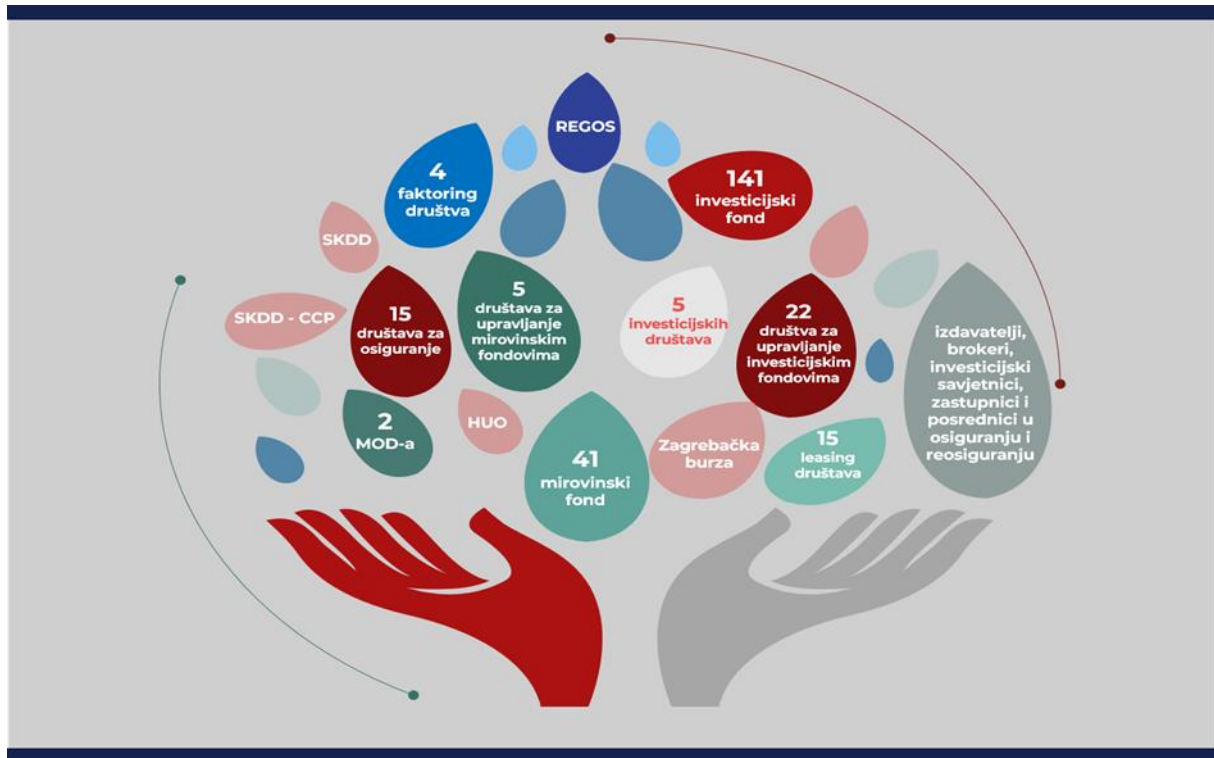

Sažetak Godišnjeg izvješća

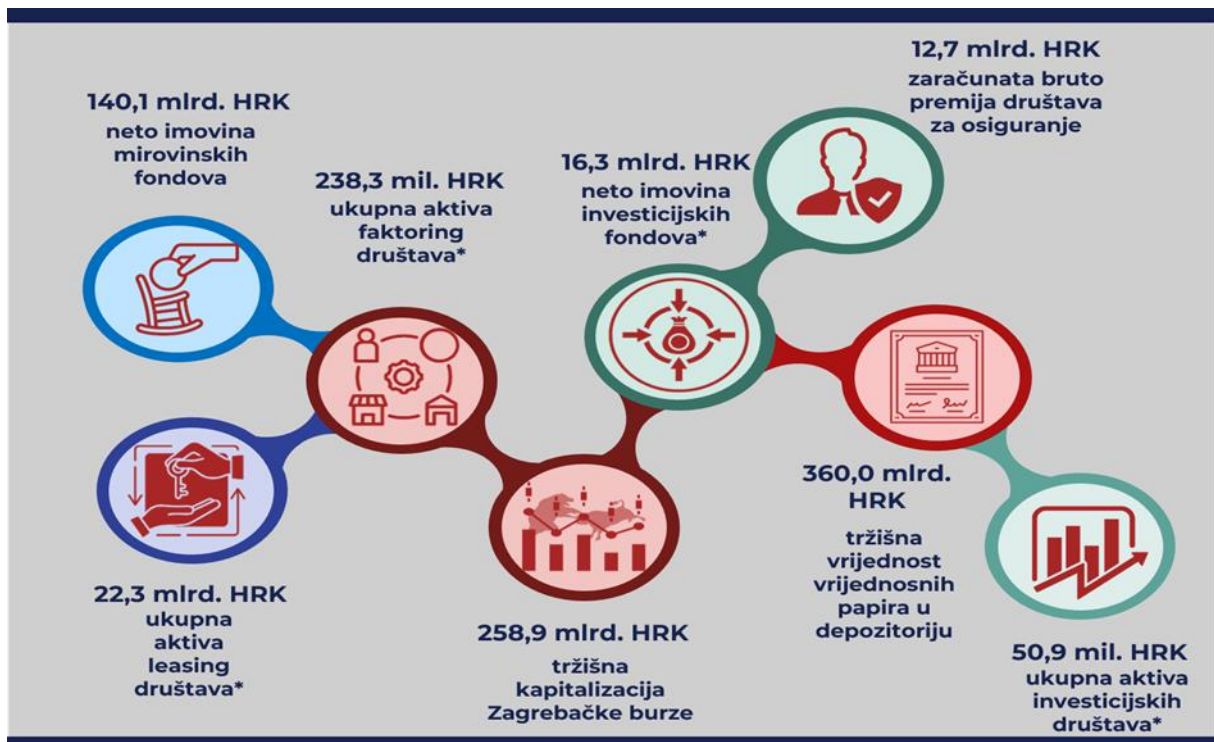
2022.

Subjekti nadzora

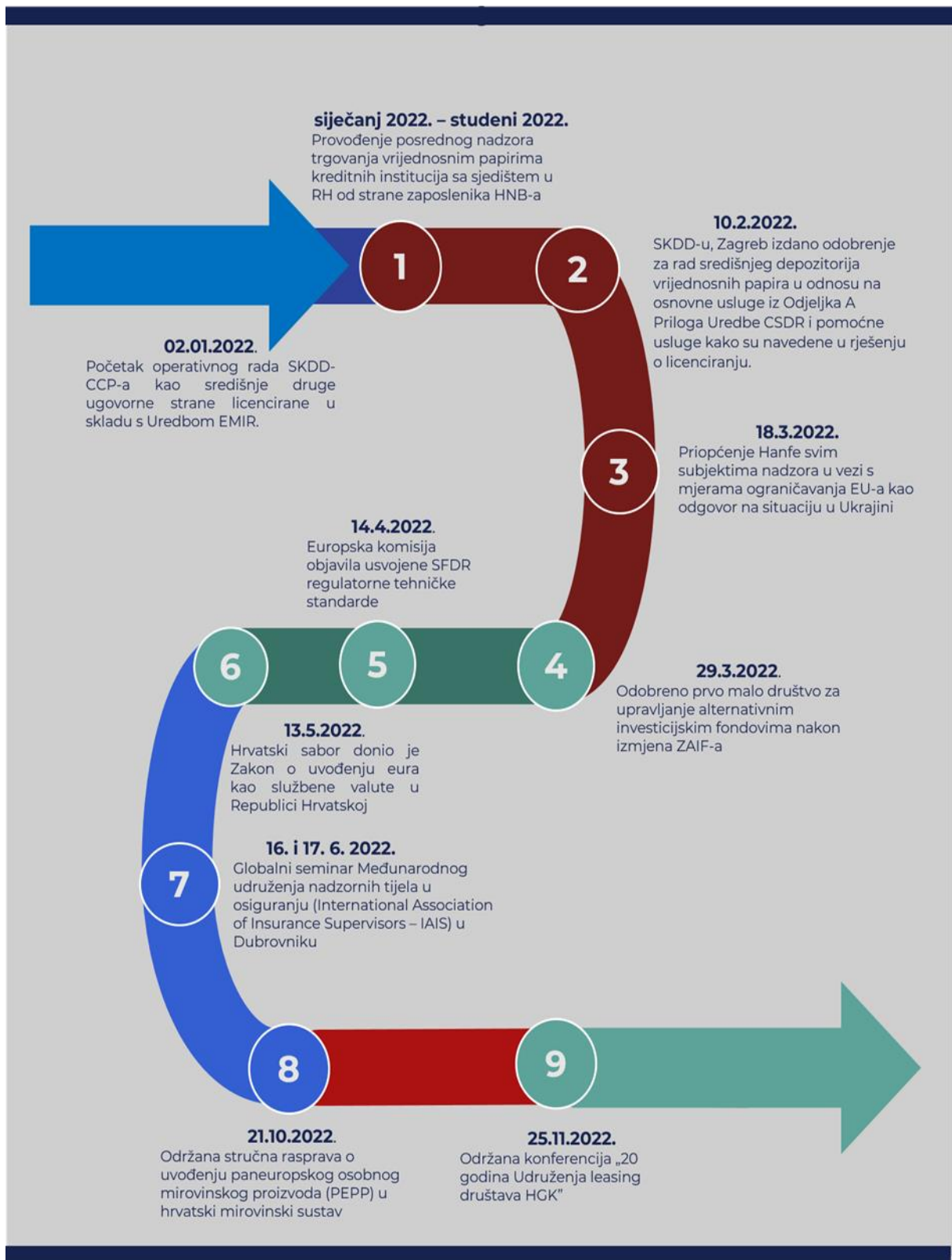
Financijska slika

Aktivnosti Hanfe

Važni datumi

Kretanja u sektoru financijskih usluga

Nakon oporavka u 2021. gospodarski rast razvijenih zemalja nastavljen je u 2022. godini po relativno nižim stopama. Ruska invazija na Ukrajinu i gospodarske sankcije prema Rusiji te djelomično zatvaranje kineskog gospodarstva u okolnostima borbe s novim valom koronavirusa doprinijeli su dodatnom zatezanju opskrbnih lanaca i snažnom rastu cijena energenata, a posljedično i jačanju inflatornih pritisaka. Smanjenje raspoloživog dohotka potrošača oslabilo je potrošnju, a rast troškova financiranja doveo je do usporavanja investicija, što je rezultiralo nižim stopama gospodarskog rasta. Domaće gospodarstvo ostvarilo je u 2022. relativno visok godišnji rast od 6,3 % zahvaljujući snažnom tržištu rada, uspješnoj turističkoj sezoni te rastu investicija. Unatoč povoljnim gospodarskim pokazateljima jačanje inflatornih pritisaka doprinijelo je padu gospodarske aktivnosti u drugom dijelu godine. Rekordna stopa inflacije od 13,5 % zabilježena je u studenom, da bi na kraju godine iznosila 13,1 %. Nominalan rast plaća od 8,2 % i niska stopa nezaposlenosti od 6,7 % nisu uspjeli očuvati neto plaće u realnim terminima, pri čemu je godišnji pad iznosio 4,3 %, što je potisnulo potrošački sentiment i realnu potrošnju. Kraj godine obilježen je i ulaskom u Schengen i europodručje, što bi trebalo potaknuti konkurentnost hrvatskog gospodarstva i veći stupanj povezanosti sa zemljama europodručja. Globalni rast stopa inflacije uvjetovao je restriktivniju monetarnu politiku od strane vodećih središnjih banaka, što je dodatan uteg zemljama s visokim javnim i privatnim dugom. Nakon ostvarenih deficita u prethodne dvije godine, u 2022. zabilježen je proračunski suficit opće države od gotovo 2 mlrd. kuna, odnosno 0,4 % BDP-a. Suficit opće države i visoka stopa nominalnog rasta gospodarstva doveli su do smanjenja javnog duga od 10 p. b. na razinu od 68,4 % BDP-a. Rast kamatnih stopa odrazio se i na hrvatske obveznice, čiji su prinosi na kraju godine iznosili 3,4 %, što je rast od 3,1 p.b. u odnosu na kraj 2021. godine.

Previranja na globalnim financijskim tržištima i pad investicijskog sentimenta odrazili su se i na domaće tržište kapitala, pri čemu je vrijednost dioničkog indeksa CROBEX na kraju godine iznosila 1.979,9 bodova, odnosno 4,8 % manje u odnosu na kraj 2021. godine. Znatniju korekciju, koja je u odnosu na kraj 2021. iznosila 12,6 %, zabilježio je obveznički indeks CROBIS te je godinu zaključio s 96,6 bodova.

Unatoč nepovoljnom sentimentu investitora ukupni je promet na ZSE-u zabilježio porast na godišnjoj razini od 16,5 %, čime je u 2022. dosegao iznos od 3,0 mlrd. kuna. Većinu ostvarenog redovnog prometa činile su dionice, koje su s 2,8 mlrd. kuna zabilježile rast od 3,9 p.b. i činile 93,2 % ukupnog redovnog prometa u 2022. godini. Ukupan promet obveznicama iznosio je u 2022. gotovo 7 mlrd. kuna, što je smanjenje od 3,6 % u odnosu na 2021. godinu.

Na kraju 2022. na ZSE-u bile su uvrštene 92 dionice, što je šest dionica manje u odnosu na prethodnu godinu. Tijekom godine izvršteno je pet dionica s redovitog i tri sa službenog tržišta, dok su uvrštena dva nova izdanja, čija je tržišna kapitalizacija na kraju 2022. iznosila 464,3 mil. kuna (0,3 % ukupne tržišne kapitalizacije dionica). Tržišna kapitalizacija dionica iznosila je na kraju godine 135,8 mlrd. kuna, što je smanjenje od 2,6 % u odnosu na kraj 2021. godine. Smanjenje broja dionica negativno utječe na likvidnost dioničkog tržišta, koja je već duži niz godina na relativno niskim razinama.

Na isteku godine na domaćem su tržištu bila uvrštena 42 obveznička izdanja s tržišnom kapitalizacijom od 123,0 mlrd. kuna, što je smanjenje od 8,6 % u odnosu na prethodnu godinu. Ministarstvo financija izdalo je tri nove obveznice na domaćem tržištu u ukupnom nominalnom iznosu od 2,2 mlrd. eura po kamatnoj stopi od 1,3 %, 2,1 % odnosno 3,4 % kako bi se podmirilo

dospijeće obveznica od 1,5 mlrd. eura i 3 mlrd. kuna. Restriktivnija monetarna politika središnjih banaka i osjetljivost na recentna geopolitička zbivanja imali su značajan utjecaj na rast cijena zaduživanja, no zadržavanje investicijskog rejtinga svjedoči o stabilnosti hrvatskog gospodarstva u neizvjesnom okružju.

Na kraju 2022. investicijske usluge i s njima povezane aktivnosti pružale su 23 financijske institucije, od čega šest društava za upravljanje fondovima, pet investicijskih društava i 12 kreditnih institucija, odnosno dvije financijske institucije manje u odnosu na prethodnu godinu. Pod utjecajem turbulentnih uvjeta na financijskim tržištima tijekom godine vrijednost imovine smanjena je u svim kategorijama pružatelja investicijskih usluga i s njima povezanih aktivnosti. Naime, usporavanje globalnog gospodarstva i globalni rast inflacije, a posljedično i troškova financiranja uzrokovali su korekciju cijena gotovo svih klasa financijske imovine. Tako je na kraju godine ukupna vrijednost imovine pod upravljanjem pružatelja investicijskih usluga iznosila 4,8 mlrd. kuna, što je pad od 10,2 % na godišnjoj razini. Pružatelji investicijskih usluga u Hrvatskoj ostvarili su u 2022. neto prihode u iznosu od 2,1 mlrd. kuna, što je na godišnjoj razini pad od 13,3 %. Pritom su kreditne institucije ostvarile 98,4 % ukupnih neto prihoda (2,1 mlrd. kuna), dok su ostali pružatelji investicijskih usluga ostvarili 1,6 % ukupnih neto prihoda (34,4 mil. kuna).

Na domaćem je tržištu na kraju 2022. bilo aktivno 100 otvorenih investicijskih fondova s javnom ponudom (dalje u tekstu: UCITS fondovi), koji su upravljali neto imovinom od 16,3 mlrd. kuna (pad od 24,1 % u odnosu na godinu prije). Na kraju 2022. najveći je dio ulaganja UCITS fondova (slika 2.2.4.) bio alocirano u obveznice (59,6 %), a zatim u dionice (12,8 %), novčana sredstva (11,3 %), investicijske fondove (8,6 %), depozite (5,9 %), instrumente tržišta novca (1,6 %) te ostalo (0,1 %). U protekloj su godini u uvjetima ubrzanog rasta opće razine cijena, usporavanja gospodarstava i snažnog rasta kamatnih stopa gotovo sve kategorije UCITS fondova zabilježile negativne prosječne godišnje prinose (slika 2.2.6.). Pozitivan prosječni godišnji prinos ostvarili su obveznički fondovi (3,5 %), dok su negativne prosječne godišnje prinose ostvarili mješoviti (-13,9 %), dionički (-12,8 %) i ostali fondovi (-11,6 %).

Broj obveznih mirovinskih fondova koji posluju u okviru drugog stupa mirovinskog sustava ostao je nepromijenjen u 2022. godini. Neto imovina 12 obveznih mirovinskih fondova (dalje u tekstu: OMF) iznosila je na kraju godine 132,2 mlrd. kuna (26,0 % BDP-a), što je pad od 0,6 % na godišnjoj razini. Pritom se neto imovina veličinom dominantne kategorije B smanjila za 2,5 % te je na kraju 2022. iznosila 119,5 mlrd. kuna. Ukupan broj članova OMF-ova povećao se u 2022. na 2,2 milijuna (za 67,9 tisuća). Dominantan oblik ulaganja OMF-ova na kraju 2022. bile su domaće državne obveznice s udjelom od 63,4 % u ukupnoj imovini (povećanje za 0,9 p.b. na godišnjoj razini). Druga najzastupljenija klasa imovine OMF-ova u 2022. bile su dionice, koje su u ukupnoj imovini OMF-ova imale udio od 20,2 % (smanjenje za 0,9 p.b. u odnosu na 2021. godinu). Nepovoljna tržišna kretanja odrazila su se tijekom 2022. na gotovo sve klase financijske imovine kroz rast volatilnosti i rekordne korekcije cijena u višegodišnjem razdoblju, što je negativno utjecalo na prinose domaćih mirovinskih fondova. Tako su do kraja 2022. obvezni mirovinski fondovi kategorije C zabilježili prinos od -5,3 %, dok su fondovi kategorija A i B, zahvaljujući relativno diversificiranim portfeljima i većoj izloženosti domaćem dioničkom tržištu, zabilježili blaži pad prinosa od 4,1 % odnosno od 5,0 %.

Broj mirovinskih fondova koji posluju u okviru trećeg, dobrovoljnog stupa mirovinskog osiguranja u Hrvatskoj se u 2022. povećao za jedan. Na kraju godine u Hrvatskoj je poslovalo

29 dobrovoljnih mirovinskih fondova (dalje u tekstu: DMF), i to osam otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova (dalje u tekstu: ODMF) te 21 zatvoreni dobrovoljni mirovinski fond (dalje u tekstu: ZDMF). Ukupan broj članova u trećem stupu dosegnuo je na kraju godine 422 tisuće, što je povećanje od 6,3 % u odnosu na 2021. godinu. Broj članova ODMF-ova pritom se povećao za 6,7 % (na 374,7 tisuća), a ZDMF-ova za 3,7 % (na 47,7 tisuća). Na kraju 2022. neto imovina DMF-ova je bila za 2,1 % veća u odnosu na godinu prije te je dosegla 8,0 mlrd. kuna. Neto uplate u DMF-ove u 2022. iznosile su 643,9 mil. kuna, što je za 16,7 mil. kuna (2,7 %) više u odnosu na prethodnu godinu. Nakon vrlo profitabilne 2021. godine, pod utjecajem nepovoljnih tržišnih kretanja prinosi DMF-ova na godišnjoj su razini zabilježili pad, a kretali su se od -10,5 % do -4,1 %.

Na kraju 2022. u Hrvatskoj su poslovala dva mirovinska osiguravajuća društva (dalje u tekstu: MOD), jednako kao i godinu prije. Njihova ukupna imovina iznosila je 2,8 mlrd. kuna, što je na godišnjoj razini povećanje od 35,6 %. Takav rezultat proizlazi prvenstveno iz porasta broja korisnika MOD-ova na godišnjoj razini od 21,1 %, čime su oni dosegli brojku od 16,3 tisuća.

Tijekom 2022. broj društava za osiguranje ostao je nepromijenjen te je krajem godine poslovalo ukupno 15 društava za osiguranje, od čega tri životna, četiri neživotna i osam složenih društava. Zaračunata bruto premija na kraju 2022. iznosila je 12,7 mlrd. kuna, što predstavlja rast na godišnjoj razini od 8,1 %. Za taj rast zaslužno je povećanje premije u segmentu neživotnog osiguranja, čija je zaračunata bruto premija na godišnjoj razini porasla za 11,4 % te je na kraju godine iznosila 9,9 mlrd. kuna. Premija životnih osiguranja snižena je za 1,8 % u 2022. te je krajem godine iznosila 2,8 mlrd. kuna. Likvidirane štete tijekom 2022. povećale su se za 6,1 % u odnosu na 2021. i iznosile su 7,7 mlrd. kuna. Pritom su tijekom 2022. likvidirane štete rasle i u kategoriji životnog osiguranja (rast od 7,2 % te su iznosile 3,2 mlrd. kuna) i u kategoriji neživotnog osiguranja (rast od 5,3 % te su iznosile 4,5 mlrd. kuna). Ukupna aktiva društava za osiguranje u 2022. iznosila je 46,8 mlrd. kuna, što je pad od 3,1 % u odnosu na 2021. godinu. Najznačajnija su stavka aktive ulaganja, koja čine 70,3 % ukupne aktive i čija se vrijednost smanjila za 7,9 % u 2022. godini. Pad u ulaganjima dogodio se prvenstveno zbog smanjenja vrijednosti obveznica povezanog s rastom kamatnih stopa s obzirom na to da su obveznice činile čak 64,2 % ukupnih ulaganja na kraju godine. U strukturi pasive najznačajnije su tehničke pričuve te kapital i rezerve, koji čine 68,7 % odnosno 21,8 % ukupne pasive. Tijekom 2022. godine zaustavljen je trend pada SCR omjera na razini sustava te je on krajem godine iznosio 221,1 % (rast od 10,9 p.b.), a medijalni SCR omjer 188 % (rast od 2,7 p.b.).

Broj leasing društava ostao je na kraju 2022. godine nepromijenjen te je i na kraju protekle godine poslove leasinga obavljalo 15 društava. Ukupna aktiva leasing društava povećana je za 11,7 % u odnosu na prethodnu godinu te je krajem 2022. iznosila 22,3 mlrd. kuna. Primarni izvor financiranja leasing društava bili su krediti i zajmovi inozemnih banaka i institucija, koji su u 2022. godini iznosili 16,5 mlrd. kuna (rast od 16,5 % na godišnjoj razini). Broj i vrijednost novozaključenih ugovora rasli su u 2022. te je njihova vrijednost iznosila 10,52 mlrd. kuna (rast od 29,4 %). U segmentu financijskog leasinga vrijednost novozaključenih ugovora povećala se za 32,9 % (njihov broj za 8,5 %), a u segmentu operativnih leasinga za 10,8 % (rast broja novozaključenih ugovora od 5 %).

Broj faktoring društava ostao je nepromijenjen tijekom godine pa su tako krajem 2022. u Hrvatskoj poslovala četiri faktoring društva. U odnosu na prethodnu godinu njihova je aktiva bila manja za 34,3 % i iznosila je 238,3 mil. kuna.

Nadzorne aktivnosti

Infrastruktura tržišta kapitala u Republici Hrvatskoj sastoji se od društva Zagrebačke burze d.d. (dalje u tekstu: ZSE) kao upravitelja uređenog tržišta i multilateralne trgovinske platforme za mala i srednja poduzeća pod nazivom Progress tržište, Središnjeg klirinškog depozitarnog društva d.d. (dalje u tekstu: SKDD) kao središnjeg depozitorija vrijednosnih papira i društva SKDD-CCP Smart Clear d.d. (dalje u tekstu: SKDD-CCP) kao središnje druge ugovorne strane. Hanfa kontinuirano procjenjuje rizike koji proizlaze iz obavljanja djelatnosti tržišne infrastrukture i provjerava usklađenost sa zahtjevima i kriterijima propisanim pravom EU-a i zakonima Republike Hrvatske. Hanfa je u 2022. kontinuirano provodila posredni nadzor mjesta trgovanja, što obuhvaća trgovanje na uređenom tržištu i Progress tržištu kojima upravlja ZSE te nadzor nad ZSE-om kao pružateljem APA usluge, odnosno usluge ovlaštenog sustava objavljivanja informacija o transakcijama sklopljenima izvan mjesta trgovanja (tzv. OTC transakcije). Nadalje, Hanfa je u 2022. provela posredni nadzor trgovanja na ZSE-u u dijelu uspostavljanja i primjene učinkovitih sustava, postupaka i mehanizama za odbacivanje naloga koji premašuju unaprijed određeni prag volumena i cijena ili su očito neispravni. U postupku nadzora utvrđene su nepravilnosti koje su tijekom nadzora u potpunosti otklonjene te je doneseno rješenje kojim je postupak nadzora okončan.

Hanfa kontinuirano prati i nadzire trgovanje financijskim instrumentima uvrštenima na uređeno tržište i Progress tržište. U 2022. Hanfa je zaprimila ukupno 14 prijava sumnjivih transakcija i naloga u skladu s člankom 16. Uredbe o zlouporabi tržišta (dalje u tekstu: STOR prijave) te dvije predstavke povezane sa zlouporabom tržišta, od čega je deset STOR prijava zaprimljeno na temelju sumnje na manipulaciju tržištem, a četiri STOR prijave i dvije predstavke na temelju sumnje na trgovanje povlaštenim informacijama. Ni u jednoj zaprimljenoj prijavi ili predstavi nije utvrđeno postojanje sumnje na zlouporabu tržišta, a u tri slučaja aktivnost ulagatelja nastavlja se pratiti.

Tijekom 2022. proveden je posredni nadzor nad trgovanjem vrijednosnim papirima kreditnih institucija od strane zaposlenika HNB-a u razdoblju od 1. siječnja 2000. do 18. siječnja 2022. godine. Zaključci Hanfe u pogledu svake faze nadzora dostavljeni su i prezentirani pred Odborom za financije i državni proračun Hrvatskog sabora, a ujedno su dostavljeni i Županijskom državnom odvjetništvu.

Na temelju postupka redovitog neposrednog nadzora sveukupnog poslovanja SKDD-a pokrenutog u 2021. Hanfa je tijekom 2022. utvrdila manjkavosti i nedostatke na organizacijskoj razini SKDD-a, zbog kojih će tijekom 2023. izreći preporuke SKDD-u za njihovo otklanjanje.

Početak 2022. SKDD-CCP započeo je s operativnim radom te pružanjem usluga središnje druge ugovorne strane. Tijekom godine održan je redovni godišnji sastanak kolegija regulatora SKDD-CCP-ja, na kojem se pored tema koje se odnose na rad i poslovanje SKDD-CCP-ja raspravljalo i o planu oporavka koji je SKDD-CCP dostavio Hanfi kao nadležnom tijelu, a koji je svaka središnja druga ugovorna strana obvezna izraditi barem jednom godišnje, sve prema odredbama Uredbe o okviru za oporavak i sanaciju središnjih drugih ugovornih strana (dalje u tekstu: Uredba CCP RRR).

Hanfa kontinuirano provjerava objavljuju li svi izdavatelji vrijednosnih papira na domaćem tržištu kapitala sve propisane informacije koje su dužni objaviti na ZSE-u, u Središnjem registru propisanih informacija (dalje u tekstu: SRPI) i drugim javnim glasilima, i to kroz analizu predmetnih informacija u smislu njihove potpunosti i pravovremenosti objave te adekvatnog

označavanja i potpisivanja objavljenih propisanih informacija . U 2022. provedena su tako 184 posredna nadzora nad izdavateljima u dijelu postupanja s propisanim informacijama. Doneseno je jedno rješenje u skladu s Uredbom o zlouporabi tržišta , kojim je izrečena opomena zbog neobjavlivanja povlaštene informacije.

U 2022. dovršeno je pet ciljanih posrednih nadzora društava za upravljanje investicijskim fondovima započetih prethodne godine, a kojima je provjeravana učinkovitost sustava upravljanja rizicima, posebno uzimajući u obzir vrstu, opseg i složenost poslovanja društava za upravljanje i fondova kojima ta društva upravljaju te samostalnost i neovisnost funkcije upravljanja rizicima. Kod četiri društva uočeno je korištenje neprimjerenih mjera za mjerenje određenih rizika, kao i neprimjereno dokumentiranje sustava upravljanja rizicima. Tri su društva uklonila nezakonitosti i nepravilnosti do kraja postupka nadzora, dok je jednom društvu za upravljanje fondovima izrečena nadzorna mjera za otklanjanje utvrđenih nezakonitosti.

Hanfa je u 2022. provela posredni nadzor nad šest kreditnih institucija vezi s trgovanjem za vlastiti račun. Nadzorom su utvrđene određene nepravilnosti kod četiri kreditne institucije u dijelu ažuriranja dokumenata koji sadržavaju ex ante i ex post informacije o troškovima i naknadama, koje su ispravljene u tijeku postupka nadzora.

Hanfa je u 2022. dovršila posredni nadzor započet u 2021. čiji je predmet bio usklađenost kreditnih institucija u pogledu ispunjavanja regulatornih zahtjeva u dijelu primanja dodatnih poticaja od društava za upravljanje UCITS fondovima / AIF-ovima čije udjele distribuiraju. Uzevši u obzir veći broj nezakonitosti i nepravilnosti kod jedne kreditne institucije, Hanfa je izradila zapisnik o provedenom postupku nadzora s utvrđenim nezakonitostima te je nakon očitovanja kreditne institucije i zaprimanja relevantne dokumentacije izradila i dopunu zapisnika, kojom je utvrđeno kako je kreditna institucija nakon zaprimanja zapisnika otklonila sve nezakonitosti i nepravilnosti za koje bi se donosila odgovarajuća nadzorna mjera.

Tijekom 2022. pokrenut je i dovršen postupak posrednog nadzora organizacijskih zahtjeva u sustavu poravnanja i transparentnosti prema klijentima članova SKDD-CCP-ja. Taj posredni nadzor obuhvatio je organizacijske zahtjeve osam kreditnih institucija i pet investicijskih društava članova SKDD-CCP-ja koji su nužni za sudjelovanje u sustavu poravnanja i transparentnost prema klijentima. Kod tri subjekta nadzora utvrđene su nezakonitosti u internim aktima povezane s korištenjem sredstava klijenata za potrebe tzv. margina, dok su kod druga tri subjekta utvrđene manjkavosti u obavijestima klijentima koje se se odnosile na nedostatak informacija o mjerodavnom stečajnom pravu. Subjekti nadzora uklonili su utvrđene manjkavosti i nepravilnosti u zadanom roku.

Tijekom 2022. pokrenut je i dovršen postupak posrednog nadzora usklađenosti investicijskih društava s novom bonitetnom europskom regulativom za investicijska društva. Utvrđene nepravilnosti iz tog postupka nadzora odnosile su se na manjkave strategije i politike upravljanja rizicima i neispravno ispunjene obrasce propisane Provedbenom uredbom Komisije. Sva društva ispravila su utvrđene nepravilnosti u zadanom roku.

ESMA je u 2022. pokrenula zajedničku nadzornu akciju (engl. Common Supervisory Action) na temu vrednovanja imovine fondova, u kojoj je sudjelovala i Hanfa. U skladu sa zahtjevima ESMA-e nadzorna akcija odnosila se na provjeru usklađenosti društava za upravljanje investicijskim fondovima i UAIF-ova s organizacijskim zahtjevima u okviru regulative za vrednovanje imovine te ocjenu razine pridržavanja načela i metodologije tzv. istinitog i vjernog prikaza (enlg. true and fair view) pod normalnim i stresnim tržišnim uvjetima. Kod dva su

društva uočene nezakonitosti i manjkavosti koje se odnose na nedosljednu primjenu tehnika vrednovanja i neosiguravanje neovisnosti remuneracije funkcije vrednovanja o uspješnosti fonda, koje su otklonjene tijekom nadzora.

Hanfa je u 2022. započela tri postupka neposrednih nadzora nad poslovanjem mirovinskih društava, od kojih su dva bila redovna, a jedan izvanredni, a okončan je i postupak neposrednog nadzora koji je započeo u 2021. godini. Uz neposredne nadzore Hanfa je u 2022. obavljala i kontinuirani posredni nadzor poslovanja mirovinskih društava i mirovinskih fondova. Nadalje, zbog rata u Ukrajini Hanfa je tijekom 2022. kontinuirano pratila strukturu ulaganja, vrijednosti neto imovine, trgovanja i promjene valutnih izloženosti mirovinskih fondova, kao i dinamiku uplata doprinosa u obvezne mirovinske fondove. Tijekom 2022. proveden je pregled izvještaja o likvidnosti imovine i pokriću obveza obveznih mirovinskih fondova u cilju provjere metodologija koje mirovinska društva koriste za procjene likvidnosti. Zbog utvrđenih odstupanja u procjeni likvidnosti u pregledanim izvještajima za razdoblje od 31. prosinca 2020. do 31. prosinca 2021. Hanfa je pokrenula prethodno spomenuti postupak izvanrednog neposrednog nadzora nad jednim mirovinskim društvom.

Hanfa je tijekom 2022. provela ukupno deset postupaka neposrednih nadzora društava za osiguranje, od kojih su tri nadzora bila izvanredna. Od navedenih deset postupaka pet je preneseno iz prethodne godine, dok je u 2022. započeto pet novih postupaka nadzora. U sklopu provedbe neposrednih nadzora doneseno je osam rješenja, od kojih je šest rješenja kojima su društvima naložene mjere za otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti te dva rješenja o okončanju postupka. Predmeti nadzora obuhvatili su adekvatnost sustava nadgledanja i upravljanja proizvodima, adekvatnost premije, proces oblikovanja i dostatnost pričuva, adekvatnost sustava sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma i upravljanja kibernetičkom sigurnošću, sustav upravljanja (sustav upravljanja rizicima, sustav unutarnjih kontrola i ključne funkcije), primjerenost internih procedura, praksi i postupanja čija primjena ima utjecaj na zaštitu zainteresiranih osoba, usklađenost obavljanja poslova distribucije osiguranja sa zakonskim i pozitivnim propisima te upravljanje proizvodima iz portfelja životnih i neživotnih osiguranja. Tijekom 2022. provedeno je pet postupaka posrednih nadzora, od kojih su dva započeta prethodne godine. Predmeti nadzora obuhvatili su upravljanje rizikom ulaganja imovine za pokriće minimalnog potrebnog kapitala i potrebnog solventnog kapitala, sustav upravljanja na razini grupe, izračun solventnosti, najbolje procjene i izvještavanje na razini grupe, sustav upravljanja u dijelu izloženosti društva za osiguranje pravnim poslovima povezanim s poslovima osiguranja te predugovorno informiranje u odnosu na investicijske osigurateljne proizvode. U sklopu provedbe posrednih nadzora izdano je pet rješenja, kojima su društvima naložene mjere za otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti.

Tijekom 2022. Hanfa je okončala nadzorne aktivnosti koje su se odnosile na obračun kamata primateljima leasinga u razdoblju od 2008. do 2021. godine. Nakon što je u 2021. rješenjima okončano šest postupaka nadzora u dijelu obračuna kamata, u 2022. je okončano i preostalih osam postupaka nadzora. Potkraj 2021. Hanfa je, u svrhu povećanja transparentnosti na tržištu i dodatne zaštite primatelja leasinga (prvenstveno potrošača), nad 14 aktivnih leasing društava započela nadzorne aktivnosti u dijelu obračuna naknada. Tijekom 2022. doneseno je osam rješenja kojima se nalaže otklanjanje nadzorom utvrđenih nepravilnosti, dok je pet leasing društava otklonilo nepravilnosti prije donošenja rješenja.

U 2022. Hanfa je započela postupak posrednog nadzora nad jednim faktoring društvom u vezi s evidentiranjem ugovora o kratkoročnim pozajmicama u poslovnim knjigama društva. Tijekom

godine nastavljene su nadzorne aktivnosti provjere poslovanja digitalnih platformi na kojima se odvija kupoprodaja potraživanja te su redovito analizirani financijski, dodatni i ostali izvještaji koje su faktoring društva u obvezi dostavljati Hanfi.

U 2022. Hanfa je pokrenula ukupno 11 neposrednih nadzora nad subjektima nadzora koji su uključivali društva za osiguranje, investicijska društva, društva za upravljanje investicijskim fondovima i društva koja pružaju usluge povezane s virtualnom imovinom. Na temelju provedenih nadzora iz 2020., 2021. i 2022. Hanfa je donijela osam rješenja s nadzornim mjerama te jedno rješenje s izrečenom opomenom. Osim neposrednih, Hanfa je provodila i posredne nadzore pa je tako u 2022. provela ukupno 192 posredna nadzora, koji su bili povezani s provedbom mjera dubinske analize i primjenom međunarodnih mjera ograničavanja. Na temelju provedenih posrednih nadzora Hanfa je donijela jedno rješenje s nadzornim mjerama te je kod 26 subjekata nadzora utvrdila potrebu za unaprjeđenjem internih procedura.

Testiranje otpornosti na stres važan je makrobonitetni alat jer omogućuje regulatoru da u okviru svojih ovlasti ojača segmente sustava koji se ocjenjuju ranjivima s ciljem adresiranja rizika prije nego se manifestiraju, kao i da ublaži moguće negativne posljedice u scenariju materijalizacije sistemskog rizika. Hanfa je tijekom 2022. provela redovno godišnje makroekonomsko ispitivanje otpornosti sektora financijskih usluga na stres, koje je u metodološkom dijelu prošireno i nadopunjeno novim modelima za sektor leasinga i osiguranja te investicijske fondove s ciljem što preciznije procjene propagacije inicijalno kalibriranih šokova kroz sustav. Stresni scenarij u vježbi provedenoj u 2022. zasnivao se na pretpostavci izostanka stabilizacije inflacije u srednjoročnom razdoblju, što bi u takvim zamišljenim stresnim okolnostima negativno utjecalo na osobnu potrošnju i investicije te generiralo dodatnu kočnicu ekonomskoj aktivnosti. Rezultati provedene vježbe pokazali su da bi takva potencijalna nova krizna epizoda snažno utjecala na sve analizirane segmente sektora financijskih usluga smanjujući njihovu imovinu i profitabilnost te povećavajući sistemske rizike u cijelom sektoru financijskih usluga. Tijekom 2022. Hanfa je nastavila razvijati nove makrobonitetne alate za identifikaciju i upravljanje sistemskim rizicima pa je tako izrađena metodologija za ocjenu sistemski važnih institucija u sektoru financijskih usluga.

Tijekom 2022. Hanfa je nastavila s internom koordinacijom provedbe mikrobonitetne i makrobonitetne politike, a o glavnim zaključcima raspravljalo se na sastancima njezina Odbora za rizike održanima u svibnju i prosincu. Nastavljena je i intenzivna suradnja s ostalim domaćim i europskim nositeljima makrobonitetne politike. Predstavnici Hanfe sudjelovali su na sjednicama Vijeća za financijsku stabilnost na kojima se raspravljalo o stanju i kretanjima u financijskom sektoru, kao i glavnim rizicima za stabilnost financijskog sustava u Hrvatskoj. Slične teme na razini EU-a analizirane su na brojnim sastancima odbora i skupina Europskog odbora za sistemske rizike (engl. European Systemic Risk Board; dalje u tekstu: ESRB), na kojima su sudjelovali i Hanfina predstavnici.

Normativne aktivnosti

Početak 2022. donesen je i Zakon o izdavanju pokrivenih obveznica i javnom nadzoru pokrivenih obveznica¹, kojim se u hrvatski pravni poredak prenosi Direktiva (EU) 2019/2162² i uređuje pravni okvir za izdavanje pokrivenih obveznica i javni nadzor pokrivenih obveznica.

¹ NN, br. 53/22

² Direktiva (EU) 2019/2162 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. studenoga 2019. o izdavanju pokrivenih obveznica i javnom nadzoru pokrivenih obveznica i izmjeni direktiva 2009/65/EZ i 2014/59/EU, SL L 328

Nadzor nad primjenom tog zakona preuzima Hanfa. Sredinom godine donesen je i Zakon o provedbi Uredbe (EU) 2021/23 o okviru za oporavak i sanaciju središnjih drugih ugovornih strana³. Prijedlogom navedenog zakona Hanfa je imenovana sanacijskim tijelom središnjih drugih ugovornih strana sa sjedištem u Republici Hrvatskoj, a zakonom se ujedno omogućava i pojašnjava nacionalna provedba odredbi Uredbe (EU) 2021/23, posebno u pogledu primjene određenih sanacijskih instrumenata te ovlasti i odgovornosti Hanfe i Ministarstva financija, naročito u dijelu korištenja državnih instrumenata za financijsku stabilizaciju. Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu kapitala⁴ (dalje u tekstu: ZID ZTK) koji je usvojen krajem 2022. novčani iznosi u kunama usklađuju se s iznosima u eurima propisanim pravnom stečevinom EU-a u području tržišta kapitala, a iznos raspona prekršajnih sankcija s odredbama zakona kojim je uređeno uvođenje eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj i iznosima u eurima propisanih pravnom stečevinom. Hanfa je u 2022. na temelju odredbi Zakona o tržištu kapitala donijela 27 pravilnika iz područja tržišta kapitala, a koji su se većim dijelom odnosili na izmjene i dopune trenutačnih i budućih izvještajnih i nadzornih obveza sudionika tržišta kapitala.

U 2022. na snagu je stupio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom⁵ (dalje u tekstu: ZID ZOIFJP). Novine koje donosi ZID ZOIFJP prvenstveno su povezane s daljnjim usklađivanjem hrvatskog regulatornog okvira za tržište kapitala s pravnom stečevinom EU-a u dijelu prenošenja Direktive 2021/2261 (EU)⁶. Tijekom 2022. izmijenjeno je devet pravilnika koji uređuju poslovanje UCITS fondova i društava za upravljanje⁷. Izmjene se u velikoj mjeri odnose na usklađivanje propisanih obrazaca, odredbi pravilnika i iznosa u kunama koji su njima propisani s uvođenjem eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj te na način dostave, koji se više ne propisuje pravilnikom, već tehničkim uputama Hanfe, kako bi se omogućile jednostavnije tehničke prilagodbe načina dostave izvještaja. U 2022. izmijenjeno je ukupno 13 pravilnika koji uređuju poslovanje UAIF-ova i AIF-ova⁸.

U 2022. donesen je Zakon o provedbi Uredbe (EU) 2019/1238 o paneuropskom osobnom mirovinskom proizvodu (PEPP)⁹, čijim se stupanjem na snagu u hrvatsko zakonodavstvo uvodi nova vrsta financijskog mirovinskog proizvoda koji je registriran u skladu s odredbama Uredbe o PEPP-u¹⁰. Zakonom se kao nadležno tijelo za provedbu Uredbe o PEPP-u određuje Hanfa, a kao subjekti nadzora proizvođači, distributeri i depozitari PEPP-a. Hanfa je u 2022. donijela ukupno 27 pravilnika kojima se uređuje poslovanje mirovinskih društava, obveznih i dobrovoljnih mirovinskih fondova te mirovinskih osiguravajućih društava¹¹. Usvojene izmjene usmjerene su, kao i kod većine drugih podzakonskih akata koje je Hanfa donijela, na usklađivanje izvještaja i iznosa u kunama koji su aktima propisani s uvođenjem eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj te na način dostave tih izvještaja Hanfi.

³ NN, br. 119/22

⁴ NN, br. 151/22

⁵ NN, br. 76/22

⁶ Direktiva (EU) 2021/2261 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. prosinca 2021. o izmjeni Direktive 2009/65/EZ u pogledu uporabe dokumenata s ključnim informacijama od strane društava za upravljanje subjektima za zajednička ulaganja u prenosive vrijednosne papire (UCITS), SL L 455

⁷ Popis pravilnika koje je Hanfa donijela u 2022. nalazi se u Dodacima.

⁸ Popis pravilnika koje je Hanfa donijela u 2022. nalazi se u Dodacima.

⁹ NN, br. 151/22

¹⁰ Uredba (EU) 2019/1238 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o paneuropskom osobnom mirovinskom proizvodu (PEPP), SL L 198

¹¹ Popis pravilnika koje je Hanfa donijela u 2022. nalazi se u Dodacima.

Tijekom 2022. Hanfa je sudjelovala u izradi Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju¹² koji se primjenjuje od 1. siječnja 2023., a kojim se osiguravaju pretpostavke za primjenu novog međunarodnog standarda financijskog izvještavanja – MSFI-ja 17 „Ugovori o osiguranju“, koji u potpunosti zamjenjuje dosadašnji MSFI 4. Hanfa je u 2022. donijela četiri pravilnika vezana za područje poslovanja društava za osiguranje i distributera osiguranja.

Najznačajniji zakonski propis donesen u 2022. koji utječe na poslovanje svih subjekata nadzora Hanfe i u čijoj je izradi Hanfa sudjelovala jest Zakon o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj¹³. Zakonom su u području nadležnosti Hanfe propisana pravila dvojnog iskazivanja cijena i vrijednosti u financijskom sektoru te preračunavanja vrijednosti vrijednosnih papira i udjela u mirovinskim i investicijskim fondovima te obavještanje klijenata pružatelja financijskih usluga putem općenite i individualne obavijesti o preračunavanju imovine i obveza u kunama u euro primjenom fiksnog tečaja konverzije.

Licenciranje i edukacija

U 2022. Hanfa je provela 225 postupaka licenciranja, koji su obuhvaćali izdavanje odobrenja za stjecanje kvalificiranog udjela, odobrenja za rad te odobrenja za obavljanje funkcije člana uprave i člana nadzornog odbora, izdavanje ovlaštenja za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara te izdavanje dozvola za obavljanje poslova distribucije osiguranja i reosiguranja, kao i postupke u kojima se utvrđuje prestanak važenja dozvole. Najveći broj zahtjeva za licenciranje odnosio se na zahtjeve za izdavanje dozvola za obavljanje poslova distribucije osiguranja i reosiguranja (njih 70), od čega je najveći broj odobrenja izdan obrtima za zastupanje u osiguranju (43) za obavljanje poslova distribucije osiguranja.

U 2022. održan je jedan obrazovni program i 12 ispitnih rokova za provjeru znanja i stjecanje kvalifikacija za pružanje informacija o investicijskim proizvodima i uslugama, brokerske poslove i investicijsko savjetovanje, stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova te stjecanje kvalifikacija za upravljanje mirovinskim osiguravajućim društvom. Ispitni rokovi u 2022. održavali su se online i kontinuirano na mjesečnoj bazi, a pristupilo im je ukupno 48 kandidata, od čega je njih 20 uspješno položilo ispit.

Hanfa od veljače 2021. kontinuirano provodi online ispite za obavljanje poslova distribucije osiguranja i/ili reosiguranja, a od srpnja 2022. provedba ispita organizirana je kroz zajedničku infrastrukturu Središnjeg državnog ureda za razvoj digitalnog društva, pristupanjem putem sustava e-građani. Ispiti se i dalje organiziraju na tjednoj bazi te su u 2022. ispitu pristupila ukupno 884 kandidata, dok je prolaznost na ispitu bila na razini iz prethodnih godina.

Zaštita potrošača i unaprjeđenje financijske pismenosti

Hanfa zaprima predstavke korisnika financijskih usluga i drugih zainteresiranih osoba iz svih područja svoje nadležnosti, odnosno područja osiguranja, tržišta kapitala, leasinga, faktoringa, investicijskih fondova, mirovinskih fondova, mirovinskih osiguravajućih društava i investicijskih društava, te postupa prema svakoj zaprimljenoj predstavi. U 2022. zaprimljeno je ukupno 166 predstavki, što su 22 predstavke, odnosno 11,7 % manje u odnosu na 2021. godinu. Najveći broj predstavki i dalje se odnosi na područje osiguranja (101 predstavka ili 61 % od

¹² NN, br. 151/22

¹³ NN, br. 57/22, 88/22

ukupnog broja zaprimljenih predstavki). Najviše zaprimljenih predstavki iz segmenta osiguranja odnosilo se na autoosiguranja (40 predstavki, odnosno 41 %), od čega se 30 predstavki odnosilo na osiguranje od automobilske odgovornosti, a deset na kasko-osiguranje. Rast broja predstavki u segmentu leasinga iz 2020., koji je u najvećem dijelu bio posljedica događaja na tržištu povezanih s pandemijom koronavirusa, zaustavljen je u 2021., a trend smanjenja nastavljen je u 2022., kada je zaprimljeno tek osam predstavki, odnosno 58 % manje u odnosu na 2021. godinu. Broj predstavki iz područja tržišta kapitala također se smanjio u odnosu na 2021. te je zaprimljeno 18 predstavki, odnosno 33 % (devet) predstavki manje. U 2022. Hanfa je zaprimila veći broj predstavki (njih 12) koje su se odnosile na rad društava za upravljanje investicijskim odnosno mirovinskim fondovima u odnosu na godinu prije kad ih je bilo zaprimljeno 5. Veći broj predstavki iz područja mirovinskog osiguranja očekuje se i u narednom razdoblju s obzirom na sve veći broj korisnika mirovina iz sustava.

Ublažavanjem epidemioloških mjera došlo je do porasta broja edukacija koje je Hanfa provodila uživo, ali je i dalje zadržan trend rasta online edukacija, i to kroz mjesečna online predavanja Hanfe široj javnosti te edukacije za pojedine škole i nastavnike radi bolje geografske rasprostranjenosti. U 2022. tako je održano 79 edukativnih aktivnosti, u kojima je izravno sudjelovalo više od 3.600 sudionika te više od 2.200 neizravno putem pregleda mjesečnih online predavanja Hanfe putem YouTube kanala. Porast je to od 46 % u broju održanih aktivnosti te od 11 % u broju sudionika u odnosu na 2021. godinu. Tijekom godine obilježena su i sva veća međunarodna događanja povezana s financijskom pismenosti ili djelokrugom i nadležnosti Hanfe, a ostvarene su i brojne suradnje kroz javni poziv za suradnju u edukativnim aktivnostima, koji Hanfa objavljuje svake godine početkom siječnja. Prema većini dosad provedenih istraživanja financijske pismenosti upravo su mladi ostvarili najniže rezultate i stoga je posebna pozornost u okviru edukativnih aktivnosti Hanfe posvećena upravo toj ciljnoj skupini. U 2022. više od polovine edukativnih aktivnosti održano je u suradnji sa srednjim školama, dok su ostvarene i četiri edukacije u suradnji s osnovnim školama, a kojih tijekom 2021. nije bilo. Hanfa je u 2022. organizirala i konferenciju „Blokchain i kriptotržišta – disruptivne inovacije“ u suradnji s Ekonomskim fakultetom u Splitu. Sudjelovala je i na dvjema konferencijama namijenjenim studentima s temama o zaštiti potrošača na tradicionalnim i kriptotržištima, održivim financijama na Ekonomskom fakultetu Zagreb u suradnji s Institutional Investors Labom, te paneuropskom mirovinskom proizvodu u suradnji s EFFECTUS-om. U kontekstu suradnje s mladima prvi je put ostvarena suradnja s Centrom za mlade grada Zagreba, u okviru koje je povodom Svjetskog tjedna ulagatelja održano predavanje na temu „Ulaganje i određivanje profila ulagača“ te MarketWatch radionica.

Komunikacijske aktivnosti

U 2022. godini Hanfa je nastavila s intenzivnim i pravodobnim komunikacijskim aktivnostima, posvetivši velik značaj edukaciji pojedinih ciljnih skupina, sudionika financijskog tržišta te šire javnosti. Posebno je bilo važno pripremiti i informirati sudionike financijskog tržišta i građane općenito o utjecaju uvođenja eura na financijske usluge. Uz brojne radionice održane s predstavnicima financijskog sektora sve važnije informacije kontinuirano su u vidu tekstova, kolumni, infografika te videoanimacija objavljivane na internetskim stranicama Hanfe, kao i na njezinu edukativnom portalu Novac za sutra, a organizirana je i velika edukativna kampanja „Vodič o uvođenju eura“. Hanfa je također u sklopu svojih redovnih nadzornih aktivnosti pratila komunikaciju financijskih društava pod njezinim nadzorom kako bi svi korisnici financijskih usluga bili informirani točno, potpuno i na vrijeme.

Također, 2022. godina protekla je uslijed rasta inflacije, rata u Ukrajini i početka rasta kamatnih stopa u ozračju negativnih kretanja dioničkih i obvezničkih prinosa na globalnoj razini, pa tako i u Hrvatskoj. U takvim su okolnostima važnu ulogu imala objašnjenja regulatora o utjecaju globalnog stanja na domaće tržište mirovinskih i investicijskih fondova. Stoga su na tu temu bila učestala sudjelovanja u edukativnim kampanjama, kolumne, mjesečna izvješća Hanfe s komentarima o tržišnim kretanjima te gostovanja predstavnika regulatora u televizijskim i radijskim emisijama.

U protekloj je godini s promjenama epidemioloških uvjeta porastao i broj javnih konferencija i stručnih skupova na kojima je Hanfa bila organizator ili suorganizator. Svakako najznačajniji događaj bio je Globalni seminar Međunarodnog udruženja nadzornih tijela u osiguranju (engl. International Association of Insurance Supervisors – IAIS) koji se održao u Dubrovniku u lipnju 2022., a domaćin događaja bila je Hanfa. Riječ je o jednom od najvažnijih susreta nadzornih tijela u osiguranju, predstavnika tržišta osiguranja i drugih zainteresiranih dionika, koji je u 2022. godini okupio preko 350 sudionika iz 70 država širom svijeta, a prvi se put održao u Hrvatskoj. O mnogim temama s održanog seminara izvještavali su i domaći i strani mediji.

Međunarodna suradnja

Tijekom 2022. Hanfa je aktivno sudjelovala u radu 33 radna tijela ESMA-e. Predsjednik Upravnog vijeća Hanfe ili njegova zamjena sudjelovali su u radu Odbora nadzornih tijela ESMA-e, koji čine predstavnici uprava nacionalnih nadzornih tijela, a na kojima se teme razmatraju na strateškom nivou. Odbor je prošle godine održao 13 sastanaka. Pored aktivnog sudjelovanja i glasovanja na sastancima Odbora nadzornih tijela, Hanfa je putem pisane procedure sudjelovala u 134 postupka glasovanja u procesu donošenja različitih odluka ESMA-e. Na redovni okvir djelovanja i suradnju ESMA-e i nacionalnih nadzornih tijela u 2022. utjecala su dva međusobno povezana događaja: rat u Ukrajini te poremećaj na tržištu energenata s velikim rastom cijena i izraženom volatilnosti na tržištu izvedenica povezanih s energentima. Kako bi adekvatno odgovorili na navedene događaje, ESMA i nacionalna nadzorna tijela održali su veći broj izvanrednih sastanaka na kojima se razmatrao utjecaj novonastalih okolnosti na uredno funkcioniranje tržišta kapitala EU-a te očuvanje financijske stabilnosti i zaštitu ulagatelja. Fokus rada ESMA-e i nacionalnih nadzornih tijela u 2022. također je bio usmjeren i na područje održivog financiranja i digitalnih financija. U domeni održivog financiranja ESMA je u suradnji s nacionalnim nadzornim tijelima te EIOPA-om i EBA-om radila na objavi različitih akata s ciljem pojašnjavanja odredbi primarnog propisa (u sklopu Uredbe SFDR) te na nadopunama ranije objavljenih tehničkih standarda objava povezanih s održivosti u financijskom sektoru.

Članovi Upravnog vijeća Hanfe sudjelovali su u svim aktivnostima EIOPA-e putem proaktivnog članstva u svim upravljačkim odborima: Odboru nadzornih tijela (BoS), Političkom upravljačkom odboru (PSC), Nadzornom upravljačkom odboru (SSC) te Odboru za rizike i financijsku stabilnost (RFSC). Tijekom 2022. održano je deset sastanaka Odbora nadzornih tijela, 11 sastanaka Političkog upravljačkog odbora, deset sastanaka Nadzornog upravljačkog odbora te 12 sastanaka Odbora za rizike i financijsku stabilnost. Hanfini stručnjaci sudjelovali su na sastancima Odbora za informacijsku tehnologiju i podatke, Odboru za zaštitu potrošača i financijske inovacije, osam specijaliziranih Mreža stručnjaka te u brojnim projektnim i radnim skupinama. Tijekom 2022. Hanfa je sudjelovala u 99 postupaka pisane procedure unutar Odbora nadzornih tijela, 20 postupaka pisane procedure unutar Nadzornog upravljačkog odbora, 24 postupka pisane procedure unutar Odbora za rizike i financijsku stabilnost te 22

postupka pisane procedure unutar Političkog upravljačkog odbora, odnosno ukupno u 165 postupaka pisane procedure.

U okviru EBA-ine Podskupine za investicijska društva zaposlenici Hanfe sudjelovali su tijekom 2022. u izradi jednog tehničkog standarda i triju smjernica koje uređuju poslovanje investicijskih društava kako bi se osigurala proporcionalna primjena regulative na mala i nekompleksna investicijska društva. U okviru rada navedene podskupine zaposlenici Hanfe sudjelovali su zajedno s predstavnicima HNB-a u pripremi materijala za sjednice Odbora nadzornih tijela EBA-e, kao i u brojnim postupcima pisanih procedura koje prethode donošenju odluka predmetnog Odbora.

ESRB nastavio je tijekom 2022. s redovitom identifikacijom, praćenjem i analizom sistemskih rizika kojima je izložen europski financijski sustav, u skladu s čim je prilagođavao okvir za makrobonitetno djelovanje i harmonizaciju nacionalnih makrobonitetnih politika. U rujnu 2022. ESRB prvi je put izdao Upozorenje o slabostima u financijskom sustavu Unije¹⁴, u kojem je izrazio zabrinutost zbog povećane nesigurnosti i porasta rizika za financijsku stabilnost. Izdano upozorenje samo je iznova potvrdilo važnost i značaj razvijanja makrobonitetnih alata za mjerenje i detekciju sistemskog rizika s ciljem prevencije, što Hanfa za sektor financijskih usluga kontinuirano čini. Uz pozorno praćenje sistemskih rizika za financijski sustav EU-a i izdano upozorenje o tim rizicima, ESRB je krajem 2022. završio i detaljnu analizu tržišta komercijalnih nekretnina u EU-u. Analiza je pokazala da je tržište komercijalnih nekretnina potencijalni izvor sistemskog rizika, pa je stoga krajem 2022. donesena Preporuka o slabostima u sektoru poslovnih nekretnina u Europskom gospodarskom prostoru¹⁵, u čijem su procesu izrade aktivno sudjelovali i Hanfina predstavnici.

Tijekom godine predsjednik Upravnog vijeća Hanfe ili njegova zamjena sudjelovali su na sastancima IAIS-ova Izvršnog odbora, Makrobonitetnog odbora, Selekcijškog odbora, Radne skupine za strateško i financijsko planiranje, Globalnom seminaru i godišnjoj raspravi Izvršnog odbora s dionicima tržišta osiguranja, Glavnoj skupštini i Godišnjoj konferenciji. Predsjednik Upravnog vijeća Hanfe krajem 2022. treći je put izabran na poziciju u Izvršnom odboru IAIS-a, nakon dva mandata u 2018. i 2020. godini. Njegova uloga u sklopu Izvršnog odbora IAIS-a bit će nastavak predstavljanja i koordinacije rada članica IAIS-a iz CEET regije u svrhu daljnjeg razvoja tržišta osiguranja u okviru politika koje promiče IAIS. Hanfa je u lipnju 2022. bila domaćin IAIS-ovih sastanaka odbora i Globalnog seminara u Dubrovniku. Tijekom prva tri dana održani su sastanci odbora IAIS-a, na kojima su članovi raspravljali o aktualnim temama na razini IAIS-a. Posljednja dva dana održao se javni Globalni seminar, koji je okupio više od 350 sudionika iz 70 država širom svijeta. Riječ je o jednom od najvažnijih godišnjih susreta nadzornih tijela iz područja osiguranja, predstavnika tržišta osiguranja i drugih zainteresiranih dionika, a ovo je bio prvi IAIS-ov događaj uživo nakon što je COVID-19 proglašen svjetskom pandemijom.

Nakon što je Hrvatska zajedno s Brazilom, Bugarskom, Peruom i Rumunjskom u lipnju 2022. dobila OECD-ovu pozivnicu za pristupanje, Hanfa je u svojstvu članice Pregovaračke skupine za pristupanje OECD-u sudjelovala u izradi Inicijalnog memoranduma sa samoprocjenom usklađenosti s pravnim instrumentima OECD-a u područjima koja su djelomično ili potpuno u nadležnosti Hanfe te uključuju financijske usluge iz područja osiguranja i privatnih mirovina,

¹⁴ Tekst Upozorenja se može naći na [poveznici](#).

¹⁵ Tekst Preporuke se može naći na [poveznici](#).

financijska tržišta, financijsku pismenost i zaštitu korisnika financijskih usluga, korporativno upravljanje te kodekse o liberalizaciji kretanja kapitala, pružanja usluga i poslovnog nastana.

Sudski postupci

Tijekom 2022. Hanfa je kao ovlašteni tužitelj na Općinskom prekršajnom sudu u Zagrebu pokrenula 13 prekršajnih postupaka. Šest prekršajnih postupaka pokrenuto je iz područja tržišta osiguranja, isto toliko iz područja leasinga te jedan iz područja tržišta kapitala. Od osnivanja početkom 2006. do kraja 2022. Hanfa je podnijela ukupno 516 optužnih prijedloga za pokretanje prekršajnih postupaka. Značajan dio tih pokrenutih prekršajnih postupaka u razdoblju do 2018. (njih čak 54 %) zbog brojnih je razloga povezanih s funkcioniranjem pravosudnog sustava okončan nastupanjem zastare. Međutim, od 2018. do kraja 2022. značajno se smanjio broj takvih postupaka pa je njih tek 19 % okončano nastupanjem zastare, čemu je značajno doprinijela izgradnja povjerenja od strane nadležnih sudova u ispravnost i zakonitost postupanja Hanfe, između ostaloga i zbog kontinuiranog jačanja kapaciteta unutar Hanfe. Isto tako, jedan od razloga smanjenja broja predmeta okončanih nastupom zastare jest alternativno rješavanje sporova, odnosno mogućnost pregovaranja ovlaštenog tužitelja i počinitelja prekršaja o uvjetima priznavanja krivnje i sporazumijevanja o izboru i visini sankcije propisane Prekršajnim zakonom. Navedena mogućnost dovela je do povećanja broja predmeta koji se tijekom godina riješe sklapanjem sporazuma. U razdoblju od 2014. do 2022. donesene su 32 pravomoćno osuđujuće presude na temelju sporazuma stranaka. Trend rasta sklopljenih sporazuma nastavio se i u 2022., kada je sklopljeno ukupno šest sporazuma s okrivljenicima, što ujedno predstavlja sve pravomoćno donesene presude u toj godini.

Protiv odluka Hanfe tijekom 2022. pokrenuto je 13 upravnih sporova podnošenjem triju tužbi Upravnom sudu u Rijeci, a preostalih deset Upravnom sudu u Zagrebu. Sedam upravnih sporova pokrenuto je protiv odluka iz područja osiguranja, pet protiv odluka iz područja tržišta kapitala te jedan protiv odluke iz područja leasinga. U skladu sa Zakonom o upravnim sporovima na navedene je tužbe Hanfa dala odgovore te su tijekom postupaka njezini zaposlenici kontinuirano dostavljali očitovanja i sudjelovali na raspravama pred sudom. Jedan od sporova iz područja tržišta kapitala pravomoćno je okončan donošenjem rješenja o odbacivanju tužbe. Ostali su postupci u tijeku.

Tijekom 2022. Hanfa je nadležnom državnom odvjetništvu podnijela kaznenu prijavu jer je utvrdila da postoje osnove sumnje u počinjenje kaznenog djela krivotvorenja isprava opisanog i kažnjivog prema članku 278. stavku 1. Kaznenog zakona. Kazneno djelo počinjeno je na način da je počinitelj izradio lažnu ispravu o postojanju licence za pružanje usluga upravljanja investicijskim fondovima. Pored neistinitog sadržaja, u predmetnoj ispravi krivotvoren je i potpis člana Upravnog vijeća Hanfe.

Poslovanje Hanfe

Hanfom rukovodi peteročlano Upravno vijeće, a predsjednika i četiri člana Upravnog vijeća imenuje Hrvatski sabor na prijedlog Vlade Republike Hrvatske. Predsjednikom je 2018. na šestogodišnji mandat imenovan dr. sc. Ante Žigman, a članovima dr. sc. Tomislav Ridzak, Antun Palarić, Ilijana Jeleč i Jurica Jednačak. Članovi Upravnog vijeća izmjenjuju se svakih 18 mjeseci na poziciji zamjenika predsjednika. U 2022. Upravno vijeće održalo je 42 sjednice, na kojima je doneseno 1.030 odluka. Na sjednicama se odluke usvajaju većinom od najmanje tri glasa, bez mogućnosti suzdržavanja od glasanja. Pod neposrednom nadležnošću Upravnog vijeća nalazi se pet sektora i deset ureda, koji obavljaju temeljne funkcije i zadaće Hanfe definirane Zakonom o Hanfi (NN, br. 140/05 i 12/12). Izuzetak je Ured glavnog tajnika, koji pruža operativnu, informatičku i administrativnu podršku kako Upravnom vijeću tako i svim organizacijskim jedinicama u obavljanju poslova iz vlastite nadležnosti.

Krajem 2022. osnovana su dva nova ureda – Ured za usklađenost poslovanja i Ured za sanaciju. Svrha njihova uspostavljanja bila je potreba za daljnjim povećanjem kvalitete usklađivanja s propisima i bolja koordinacija aktivnosti iz nadležnosti pojedinog ureda odnosno osiguravanje kontinuiteta poslovanja ključnih funkcija u sektoru financijskih usluga te izbjegavanje znatnog štetnog učinka na financijsku stabilnost.

Na kraju 2022. u Hanfi su bile zaposlene 204 osobe, što je za 5,7 % više u odnosu na kraj prethodne godine. Kao i prijašnjih godina, oko dvije trećine zaposlenika bilo je ženskog spola, kako na izvršiteljskim tako i na rukovodećim pozicijama. Prosječni ukupni staž zaposlenika bio je 17,4 godine, a prosječni staž u Hanfi 9,4 godine. Prosječna dob zaposlenika bila je 42,3 godine.

Tijekom 2022. pod koordinacijom Ureda za unutarnju reviziju usvojen je novi Pravilnik o postupanju radnika Hanfe vezano uz stjecanje i otpuštanje financijskih instrumenata. Njegov je cilj jasno definiranje dopuštenih i nedopuštenih aktivnosti radnika Hanfe u vezi sa stjecanjem i otpuštanjem financijskih instrumenata te definiranje mjera povezanih s postupanjem radnika protivno odredbama pravilnika. Tijekom godine provedena je revizija uvida radnika Hanfe u sustav SKDD-a te revizija stjecanja i otpuštanja financijskih instrumenata za razdoblje od 2008. do 2022., i to postojećih radnika Hanfe, bivših radnika Hanfe i članova kućanstava postojećih radnika Hanfe. Revizija je provedena kako bi se utvrdilo jesu li svi radnici koji su stjecali i otpuštali financijske instrumente o tome podnijeli obavijest u skladu s propisima koji uređuju stjecanje i otpuštanje financijskih instrumenata radnika Hanfe. Tijekom revizije provedena je i provjera potencijalne povrede propisa i sukoba interesa u odnosu na dužnosti i zadaće koje zaposlenici obavljaju odnosno koje su obavljali u vrijeme neprijavljenih transakcija stjecanja i otpuštanja financijskih instrumenata. Po obavljenoj reviziji kod neprijavljenih transakcija stjecanja i otpuštanja financijskih instrumenata radnika Hanfe nije utvrđeno da je bilo korištenja povlaštenih informacija prilikom stjecanja i otpuštanja financijskih instrumenata radnika, kao ni postojanja sukoba interesa u odnosu na dužnosti i zadaće koje radnici obavljaju odnosno koje su obavljali u trenutku provođenja neprijavljenih transakcija stjecanja i otpuštanja financijskih instrumenata.

Hanfa vodi poslovne knjige u skladu s odredbama Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija¹⁶, Pravilnikom o neprofitnom računovodstvu i računskom planu¹⁷, Pravilnikom o izvještavanju u neprofitnom računovodstvu i registru neprofitnih organizacija¹⁸ i Pravilnikom o sustavu financijskog upravljanja i kontrola te izradi i izvršavanju financijskih planova neprofitnih organizacija¹⁹.

Ukupna imovina Hanfe na dan 31. prosinca 2022. iznosila je 31,2 mil. kuna, što je smanjenje od 11,2 % u odnosu na kraj 2021. godine. Od toga je 78,9 % činila financijska imovina, dok su na pasivnoj strani bilance Hanfe na kraju 2022. dvije trećine činila vlastita sredstva.

U 2022. ukupni prihodi Hanfe iznosili su 87,5 mil. kuna, što je za 4,8 % više u odnosu na prethodnu godinu. Najznačajniji izvor prihoda u 2022. činili su prihodi po posebnim propisima, koji obuhvaćaju prihode ostvarene iz naknada od imovine i prihoda subjekata nadzora, prihode od naknada za pružene usluge iz nadležnosti Hanfe te ostale prihode po posebnim propisima. Ti prihodi činili su 98,6 % (86,2 mil. kuna) ukupnih prihoda Hanfe. Rashodi Hanfe knjiže se primjenom računovodstvenog načela nastanka događaja te se priznaju u izvještajnom

¹⁶ NN, br. 121/14

¹⁷ NN, br. 1/15, 25/17, 96/18 i 103/18

¹⁸ NN, br. 31/15, 67/17, 115/18 i 21/21

¹⁹ NN, br. 119/15

razdoblju u kojem su nastali, neovisno o njihovom plaćanju. Ukupni rashodi Hanfe u 2022. iznosili su 86,3 mil. kuna, što je za 12,4 % više u odnosu na prethodnu godinu. Višak prihoda nad rashodima, koji je u 2022. iznosio 1,2 mil. kuna, Hanfa je uplatila u državni proračun.